proLékaře.cz | 22.11.2026

ADAPTACE DIAGNOSTICKÉHO NÁSTROJE

Mgr. Lucie Václavíková

Ústav speciálněpedagogických studií, Pedagogická fakulta, Univerzita Palackého Olomouc
lucie.vaclavikova03@upol.cz

V logopedické praxi se opakovaně setkáváme s nedostatkem diagnostických nástrojů pro posouzení narušené komunikační schopnosti jedince. Často chybí standardizace testů či normativní údaje. Tento současný stav se snaží „napravit" univerzity, výzkumná pracoviště i klinická praxe. Existují různé možnosti vytváření diagnostických nástrojů, a sice překlad původního testu, adaptace původního testu, nebo tvorba nového testového materiálu. Nejméně vhodnou variantou se jeví pouhý překlad původní varianty testu z jednoho jazyka do druhého, neboť v tomto procesu nedochází k respektování jazykových a kulturních specifik toho kterého jazyka. Požadavek respektování zmíněných specifik splňuje provedení adaptace originálního testu a samozřejmě také tvorba zcela originálního diagnostického nástroje.

V nedávné době vznikla na Ústavu speciálněpedagogických studií Univerzity Palackého v Olomouci adaptace Testu porozumenia viet (Marková et al., 2015), kterým lze posoudit porozumění mluvené řeči na úrovni vět. Například v rámci diagnostiky osob s neurogenními poruchami komunikace je posouzení porozumění řeči – mluvené a psané – jednou ze základních oblastí vyšetření, neboť mj. ovlivňuje oblasti ostatní, včetně produkce řeči. Testem lze hodnotit porozumění různým syntaktickým konstrukcím a lingvistickým faktorům. Je určen pro osoby s diskrétnějšími poruchami porozumění. Analýza obtíží pacienta u konkrétních položek by měla signalizovat deficit lexikálně-sémantický, syntaktický či deficit v pracovní verbální paměti (Marková et al., 2015).

V rámci procesu adaptace bylo nutné původní autorský slovenský test analyzovat, přeložit a následně adaptovat. Podařilo se zachovat původní počet podstatných jmen a sloves, počet vět pro dané lingvistické faktory (např. krátké a dlouhé věty, přítomnost či nepřítomnost morfologického klíče na prvním podstatném jméně ve větě aj.) i syntaktické struktury u testovaných vět (např. věty objekt-verbum-subjekt, vztažné věty apod.). Poděkování patří doc. Janě Markové za udělení souhlasu k adaptaci testu a dále lingvistce Mgr. Kateřině Danielové za odborný kritický rozbor překladu testu. Práce byla představena na VI. Konferenci mladých vědeckých pracovníků, která se konala v březnu 2018 v Olomouci.

Vytvořená verze testu bude dále ověřena na souboru intaktních osob. Následně budou stanoveny orientační normativní hodnoty. Do budoucna se očekává implementace definitivní verze testu do (nejen) klinické praxe. Výzkum je dílčí částí specifického výzkumného projektu IGA_PdF_2018_024.

Mgr. Lucie Václavíková

Literatura

MARKOVÁ, Jana, Zsolt CSÉFALVAY, Marina MIKULAJOVÁ a Miroslava SCHOFFENOVÁ, 2015. Analýza porozumenia viet v slovenčine : test porozumenia viet s normami. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislavě. ISBN 978-80-223-3797-7.